

Yangi \$5 pul
Havfsizroq. Kuchliroq. Ishonchli.

Bosma Ma`Lumotlar

Pul korxonasi

Dollar bu erdan boshlanadi. 1862 yildan buyon Moliya Vaziri qog`oz pullardagi paydo bo`ladigan ko`rinish va undagi sur`atlarga mas`ul etib belgilandi. Vazir Henry M. Paulson, joriy Moliya Vaziri 2008 yil 13 martdan muomalaga kritilgan yangi \$5 pulning loyihasini ma`qulladi.

Xizmat qilish muddati. \$5 pulning “o`rtacha hayoti” aylanishda uning eskirib va yirtilib qolganligi tufayli almashtirilguncha 16 oydir.

\$5 pulning soni. AQSHning jilolash va bosmalash G`aznachilik Byurosi tomonidan chiqarilgan barcha qog`oz pullarning taxminan 9 foizini \$5 pullar tashkil etadi.

Besh dollarda kimning sur`ati ? Hozirgi \$5 pulning old tomonida AQSH Prezidenti Abraham Linkolning sur`ati orqa tomonida esa Lincoln Yodgorligi aks etgan. Oldingi 5 dollarlik pulda esa Aleksandr Hamilton (1862), Andryu Jakson (1869) va Ulysses S. Grant (1886) ning sur`atlari aks etgan edi.

President Abraham Lincoln va Maxfiy Xizmat. Linkoln Prezidentligi davrida AQSH pulining uchdan bir qismini soxta pullar tashkil qilgan. Bu vaqtida G`aznachilik maslahati bilan Prezident keng tarqalgan muammoga e'tibor qaratish maqsadida Hay`at tashkil qildi. Bu Hay`at keyinchalik Qo`shma Shtatlarning Maxfiy Xizmati sifatida yuzaga keldi. Bugungi kunda ushbu tashkilot Mamlakat Xavfsizlik Xizmatining bir qismi bo`lib Qo`shma Shtatlar pul birligi uchun javobgardir.

5 - rayon ? Richmondning Federal Rezerv banki Federal Rezervning 5 – rayoni uchun boshqarma bo`lib Merilend, Kolumbiya okrugi, Virjiniya, Shimoliy Karolina, Janubiy Karolina va G`arbiy Virjiniyaning ko'pinchasini o`z ichiga oladi. 5 – rayon Shimoliy Karolinaning Sherlot va Merilendning Baltimorda tarmoqlarga ega.

Siz 5 fin ga egamisiz ? ba`zi paytlarda \$5 pul “fin” deb ham yuritiladi. Bu Nemis/Yidish ildiziga ega b`olib Ingliz “five” so`ziga uzoqdan tegishlidir, ammo bugungi kunda bu nom 19 asrning oxirlari va 20 asrning boshlariga nisbatan umumiylashtirilishi taqiqlagan.

Iltimos, faqat vafot etgandan keyin. 1866 yildan buyon AQSH qonunlari Qo`shma Shtatlar pul birligida hozirda tirik har qanday shaxslarning sur`atini joylashtirishni taqiqlagan.

Kuchda qolish. 1929 yildan buyon tarixiy shaxslarning sur`atlari AQSH pullarida aks etib keladi.

Yangi \$5 pul
Havfsizroq. Kuchliroq. Ishonchli.

Bosma Ma`Lumotlar

Nomda nima aks etgan ? Fuqorolik Urushini moliyalash uchun 1861 yilda Qo`shma Shtatlar tomonidan chiqarilgan yashil backslar daromad keltirmaydigan “greenback” laqabida talabga Izoh sifatida vujudga kelgan.

Turg`un qiymat. 1861 yildan buyon AQSH hukumati tomonidan chiqarilgan pullar bugun ham yuridik qonuniy va to`la qiymatida qoplanadigan pul hisoblanadi. AQSH hukumati hech qachon o`zining pulining qadrsizlanishiga yol qo`ymagan.

Muloyim ayol yuzi bilan. Martha Washington AQSH pul birligida sur`ati aks etgan yolg`iz ayoldir. Uning sur`ati \$1 Kumush guvohnomada, 1886, 1891 va 1896 yil seriyalarda aks etgan.

Eng katta qollar. Eng katta qiymatga ega dollar Jilolash va Bosmalash Byurosi tomonidan chiqarilgan bo`lib 1934 yil seriyadagi \$100,000 oltin guvohnomasi edi. Bu pul umumiylah o`rtasida aylanmaydi, ammo Federal Rezerv banklari va AQSH G`aznachiligi o`rtasida tranzaktsiya uchun ishlatiladi.

“Biz xudoga ishonamiz”. Bu yozuv birinchi marta 1864 yilda AQSHning tanga pullarida paydo bo`lgan. Deyarli bir asr keyin Kongress buni rasmiy ravishda Milliy Chaqiriq sifatida tasdiqladi va bugungi kunda u qonun talab etadigan AQSHning tanga va qog`oz pullarida aks etadi. Bu Chaqiriqdan foydalanish ko`p marta sudlarda tortishuvlarga sabab bo`ldi va bu yillar davomida har xil sudlar, jumladan 1977 yilda AQSHning oliy sudi tomonidan ham qo`llab –quvvatlandi.

Qayta ishlangan “pul” qog`izi. Ba`zi bir Federal Rezerv sistemasi tomonidan muomaladan chiqarilgan pullar yozish uchun qayta ishlangan qog`oz sifatida foydalaniladi.

Muallifning tutqonog`i ! AQSH hukumati birinchi marta 1861 yilda asosiy qog`oz pullarni chiqarganda har bir Talab Banknotasiga G`aznachilik Qayddan o`rkazish vakili va G`aznachi tomonidan qo`lda imzo chekilgan. Bu no amaliy amaliyat yangi qonunlarni yani Qayd etuvchi va G`aznachi imzosini o`ymakorlik usuli bilan ishlab pulga bosmalash zaruriyatini keltirib chiqardi. Bu tadbir esa Qo`shma Shtatlar pulining 1862 yildagi seriyalarida kuchga kirdi.

“1” yolg`iz son emas. Boshqa har qanday pullarga nisbatan \$1 pul eng ko`p bosmadan chiqadi - \$1 pullar Jilolash va Bosmalash Byurosi tomonidan chiqariladigan pullarning 45 foizi atrofidadir.

Super –o`lcham “pul kamari”. Har yili taxminan 8 milliard AQSH pullari bosmadan chiqib bu er ekvatorini 30 martadan ortiq o`rab olishga yetadi.

Yangi \$5 pul
Havfsizroq. Kuchliroq. Ishonchli.

Bosma Ma`Lumotlar

Mil – millionlar balandligi. 1 mildagi pul to`plami $14\frac{1}{2}$ milliondan ortiq puldan iborat bo`ladi.

Har xil oilalar uchun har xil zARBALAR. AQSH da eng ko`p ishlatiladigan qiymatlar bu \$1 va \$20 pullar; xalqaro maydonda esa \$100 pul ko`p ishlatiladi.

Funt ichida... pul birligining taxminiy og`irligi uning qiymatidan qat`iy nazar 1 gramm. 1 funda 457 gramm mavjud, demak 1 funt pulda esa 457 ta pul birligi mavjud bo`ladi.

Qizil, oqimtir va ko`k. Neytral rangdagi AQSH pulining qog`ozlari 25 foiz mato va 75 foiz paxtadan tashkil topgan. Har xil uzunlikdagi qizil va ko`k sun`iy tolalar qog`oz bo`ylab bir tekis taqsimlangan.

Qattiq material ! Siz AQSH pulini burklab yirtmoqchi bo'lsangiz, uni yirtilguncha taxminan 4000 marta buklasseshingiz kerak.